

Değişik insanlarla konuşuyorsunuz, haber alıyorsunuz, geçmişe ilişkin yeni şeyler öğreniyorsunuz ve kafanızdaki acaba sorusu yerini kesinliğe bırakıyor. İnsanların tarihimizi doğru dürüst bilmeye ihtiyacı bulunuyor. Önceden de belirttiğim gibi tarih, kronoloji değildir. Olayları zaman sırasıyla aktarmak tarih değildir. Tarih öncelikle içinde gerçekleştiği ortamın bilinmesini gerekli kılar. Ek olarak, tarihiniz başka yapıların tarihiyle yakından ilişkilidir. Mesela HDÖ ve Acilciler tarihi ile Devrimci Yol tarihi birçok alanda iç içedir. Devrimci Yol'un kendi tarihleriyle ilgili kitaplarında da bunu görebilirsiniz. 35-40 yıl öncesini anlatırken mutlaka bu yapıdan söz etmek ihtiyacı duyuyorlar. Genellikle olumsuz belirlemeler yapıyorlar ama bunu normal karşılamak gerekir. Bizim tarihimiz onların tarihini fena halde etkilemiş, onların tarihinin bizi etkilediği gibi...

Bu tarihlerin önemli kesişme noktaları vardır.

Bu tarih anlayışı ülkemiz tarihçilerin çoğuna yabancıdır. Osmanlı İmparatorluğu'nun tarihi en çok savaştığı ülke olan Çarlık Rusyası tarihiyle birlikte anlatılmalıdır ama yapılmaz. Keza Osmanlı tarihi uzun bir dönem Yunanlıların, Bulgarların, Romenlerin, Sırp'ların ve Arapların tarihiyle iç içedir. Mesela 1389'daki I. Kosova savaşı Sırbistan'da Osmanlıya Avrupa kapılarını açan büyük bir felaket olarak halen anılır.

Başka örnekler de var ama bunlara girmeyeyim. Önemli olan bizim tarihimizin teorik olarak daha yakın olduğumuz MLSPB, Eylem Birliği gibi grupların tarihiyle değil, Devrimci Yol'un tarihiyle olan yakın bağlantısıdır. Arada bir gördüğüm bazı eski DY'cuların bana nefretle bakmasını iyi anlıyorum. Hoşuma bile gidiyor diyebilirim. Unutulmamak güzel şey ne de olsa!

Görüşebildiğim değişik insanların kafasında ciddi sorun oluşturan konulardan beri tanesi 1979 ayrılığı ya da Acilciler-HDÖ ayrılığıdır. Rastlantıya bakın ki bu yıl da 40. yıldönümü oluyor. Bunun anlatılması gerek... Bu ayrılığın bütün ayrıntılarını tabii ki bilemem ama sadece hapishaneler değil önemli hapishane dışı bileşenleri de vardır.

1982'de benim ayrılmamla ilgili söylenebilecek bir şey kalmadı; on yıl önce pek bilinmiyordu,

şimdi fazlasıyla bilinir oldu.

Kitapla ilgili henüz ayrıntılı plan yapmadım ama değişik isimlerdeki örneklerinden epeyce farklı olacağı konusunda emin olabilirsiniz. İçinde bulunulan ortamla tarih her zaman yakından ilgilidir. Tarihin yorumu sondan başa doğrudur. Geçmişte neler olduğu değişmez ama olanların birbiriyle bağlantısı ve yorumu sürekli değişir ve hareket çizgisi de sondan başa doğrudur.

Bu tarih anlayışı benim buluşum değil, bizde pek bulunmuyor ama dünyada çok sayıda örneği var.

Başka bir konuda yıllardan beri yazıyorum ama yapan bulunmuyor: sosyalist ülkelerin tarihi sondan başa doğru değerlendirilmelidir. Reel sosyalizmden sonda ortaya çıkan kapitalist toplumların özellikleri, bu toplumları birçok yönden aydınlatır. Kendisini marksist olarak gören ama yöntemden haberi olmayan insanlar ise tersini yaparlar. Marx toplumların incelenmesine en gelişmiş örnekten, İngiltere'den başladı; ilkel toplumdan ya da kölecilikten ya da feodal toplumdan başlamadı. Sondan başlayıp geriye gitti.

Her yeni toplum içinden çıktığı önceki toplumun birçok özelliğini bünyesinde taşıyorsa, ki böyledir, reel sosyalizm sonrası kapitalist toplumların incelenmesi size önceki toplum hakkında önemli bilgiler verir.

Örnek olarak Bulgaristan'da reel sosyalizmin tarihe karışmasından, Bulgaristan Komünist Partisi'nin adını değiştirip Sosyalist Parti olmasından 10-15 yıl kadar sonra ülke iki büyük mafya grubu arasında bölünmüş durumdaydı. Bu iki grubun liderleri de sosyalist dönemin iki başbakanıydı.

Bu gelişme son 10-15 yılda mı ortaya çıktı yoksa daha önce önemli kökleri bulunuyor muydu?

Tabii ki bulunuyordu...

2005 yılında politik bilim-sosyolojiyi bitirirken diploma tezimin konusu buydu: Bulgaristan'da sosyalizmden kapitalizme geçiş.

Diğer reel sosyalist ülkelerin tarihini bu kadar ayrıntılı bilmiyorum ama çok farklı olduğunu sanmıyorum. Zaten genelde ana çizgileri bilmek yeterlidir, her ülkenin ayrıntılı tarihini öğrenmeniz gerekmez. Bu ana çizgiler de her yerde aynıdır.

Bulgaristan Komünist Partisi tarihinde burjuvazinin partiden nasıl çıktığını, devleti soyarak nasıl hızla zenginleştiğini isim isim açıklayabilirsiniz. Bütün ülkeler için aynısını yapmak gerekmez.

Tarih önemlidir ve onu kronolojiye indirgememek gerekir.